

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีจุดประสงค์ (1) เพื่อเพื่อรวบรวมและสังเคราะห์ข้อมูลการผลิตและการตลาดกาแฟอราบิก้าบนพื้นที่สูงและในพื้นที่โครงการขยายผลโครงการหลวง และ (2) เพื่อกำหนดแนะแนวทางการเสริมสร้างศักยภาพด้านการตลาดกาแฟอราบิก้าที่เหมาะสมสำหรับเกษตรกรและ/หรือองค์กรชุมชนในพื้นที่ขยายผลโครงการหลวง ภายใต้เงื่อนไขการจัดการด้านการตลาดในพื้นที่ โดยการศึกษาใช้ข้อมูลทุติยภูมิและปฐมภูมิจากการสัมภาษณ์เกษตรกรจำนวน 148 ครัวเรือนในพื้นที่ขยายผลโครงการหลวง 8 พื้นที่ และพื้นที่ปลูกกาแฟอราบิก้าที่สำคัญ 3 พื้นที่ การวิเคราะห์ข้อมูลใช้วิธีการวิเคราะห์เชิงพรรณนาเกี่ยวกับสภาพการผลิตการตลาด การวิเคราะห์ต้นทุนผลตอบแทนการผลิต และการวิเคราะห์จุดแข็งจุดอ่อนอุปสรรคและโอกาสของกาแฟอราบิก้าในพื้นที่ศึกษา

ผลการศึกษาพบว่าการผลิตกาแฟรวมทั้งในและต่างประเทศรวมทั้งการบริโภคมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเกษตรกรในพื้นที่ขยายผลมีประสบการณ์ในการปลูกกาแฟ 7.95 ปี พื้นที่ถือครอง 30.40 ไร่ ใช้ปลูกกาแฟ 7.21 ไร่ มีสมาชิกในครัวเรือน 4.91 คน เป็นแรงงานเต็มเวลา 2.35 คน รายได้ครัวเรือนสุทธิและรายได้จากการเกษตรสุทธิเท่ากับ 111,562.32 และ 85,378.42 บาทต่อครัวเรือนต่อปี ตามลำดับ ขณะที่เกษตรกรในพื้นที่ปลูกกาแฟอราบิก้าที่สำคัญมีประสบการณ์ในการปลูกกาแฟ 19.63 ปี พื้นที่ถือครอง 26.78 ไร่ ใช้ปลูกกาแฟ 23.00 ไร่ มีสมาชิกในครัวเรือน 4.68 คน เป็นแรงงานเต็มเวลา 2.39 คน รายได้ครัวเรือนสุทธิและรายได้จากการเกษตรสุทธิเท่ากับ 204,066.39 และ 147,012.45 บาทต่อครัวเรือนต่อปี ตามลำดับ

สำหรับการผลิตกาแฟของเกษตรกรในพื้นที่ขยายผลโครงการหลวงได้รับผลผลิตผลสด 241.31 ก.ก.ต่อไร่ ราคา 11.98 บาทต่อก.ก. รายได้รวม 2,890.90 บาทต่อไร่ ต้นทุนทั้งหมด 2,453.42 บาทต่อไร่ กำไร 437.48 บาทต่อไร่ ต้นทุนแปรรูปกะลา 136.49 บาทต่อไร่ ราคากะลา 84.51 บาทต่อก.ก. รายได้จากกะลา 4,078.63 บาทต่อไร่ กำไรจากกะลา 1,488.72 บาทต่อไร่ ขณะที่เกษตรกรในพื้นที่ปลูกกาแฟที่สำคัญได้รับผลผลิตผลสด 388.97 ก.ก.ต่อไร่ ราคา 16.22 บาทต่อก.ก. รายได้รวม 6,309.15 บาทต่อไร่ ต้นทุนทั้งหมด 3,653.00 บาทต่อไร่ กำไร 2,656.15 บาทต่อไร่ ต้นทุนแปรรูปกะลา 301.71 บาทต่อไร่ ราคากะลา 86.86 บาทต่อก.ก. รายได้จากกะลา 6,757.25 บาทต่อไร่ กำไรจากกะลา 2,802.54 บาทต่อไร่ โดยการกระจายผลผลิตจากเกษตรกรมีแนวโน้มจะเป็นผลผลิตในรูปผลสดเพื่อผู้ซื้อจะทำการแปรรูปภายใต้กระบวนการผลิตเดียวกันเพื่อจะได้รับกาแฟกะลาที่มีคุณภาพสม่ำเสมอ สำหรับคุณภาพผลผลิตกาแฟผลสดและกาแฟกะลาจากพื้นที่ขยายผลโครงการหลวงยังมีผลผลิตบางพื้นที่ที่ยังมีคุณลักษณะไม่ตรงตามผู้รวบรวมต้องการ การให้ความสำคัญของคุณลักษณะกาแฟผลสดมีความสอดคล้องกันในโซ่อุปทานตั้งแต่เกษตรกร ผู้รวบรวม และผู้แปรรูป ในขณะที่กรณีของกาแฟกะลาความสอดคล้องดังกล่าวมีน้อยกว่า สำหรับกลยุทธ์ในการรวมในการส่งเสริมด้านการผลิตและการตลาดควรส่งเสริมให้เกษตรกรมีการรวมศูนย์สำหรับการแปรรูปกะลาเพื่อให้ได้คุณภาพกาแฟกะลาสม่ำเสมอ ควรเน้นประชาสัมพันธ์กาแฟจากแหล่งพื้นที่ขยายผลโครงการหลวงต่างๆ ตามลักษณะเฉพาะ (story) ของแต่ละพื้นที่ จัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับขั้นตอนและความสำคัญของการแปรรูปต่อคุณภาพกาแฟ ควรนำระบบสมาชิกมาใช้ในการรักษาระดับการผลิตและการตลาด และควรสร้างความร่วมมือทางการตลาดกับโครงการหลวงเพื่อรองรับผลผลิตจากพื้นที่ขยายผลโครงการหลวง

Abstract

The objectives of this study include (1) to compile and synthesize Arabica production and marketing data in highland and the Royal Project Extension Areas (RPEAs) and (2) to define promising way to enhance marketing potential of the farmers and/or community institution in RPEAs under the area's marketing management conditions. The study used secondary and primary data collected by interviewing 148 farm households in 8 RPEAs and 3 Major Arabica Planted Areas (MAPAs). Also, the study employed descriptive analysis to reveal study results of Arabica production and marketing perspective, Cost-Benefit Analysis (CBA), and SWOT analysis of Arabica in the study areas.

The results showed that Arabica production and consumption in international and domestic level were increasing. In domestic production area, the farmers in RPEAs had experienced 7.95 years on coffee growing and they held land 30.40 rai which were allocated for coffee 7.21 rai. Also, the household member was 4.91 persons which consisted of full time labor 2.35 person and the households could respectively generate 111,562.32 and 85,378.42 baht per year for net household and net farm income. For the farmers in the MAPAs, they experienced in coffee growing 19.63 years and their land holding size was 26.78 rai which were allocated for coffee 23.00 rai. In addition, the households had member and full time labor accounting for 4.68 and 2.39 person, respectively. Furthermore, the farm households earned 204,066.39 and 147,012.45 baht per year for net household and net farm income, respectively.

CBA results indicated that the farmers in RPEAs could get average cherry yield 241.31 k.g. per rai and its price 11.98 baht per k.g. The farmers could earn total income 2,890.90 baht per rai while bore cost 2,453.42 baht per rai which could generate profit 437.48 baht per rai. In addition, parchment processing cost was 136.49 baht per rai and its price was 84.51 baht per k.g. which made total income and profit 4,078.63 and 1,488.72 baht per rai, respectively. For the farmers in MAPAs, the farms got average cherry yield 388.97 kg per rai with its price 16.22 baht per kg and total income 6,309.15 baht per rai. In addition, the farms held total cost 3,653.00 baht per rai and they profited 2,656.15 baht per rai. Their parchment processing cost was 301.71 baht per rai and its price was 86.86 baht per k.g. which the farmers earned income and profit of 6,757.25 and 2,802.54 baht per rai. Arabica from the farmers was sold to middlemen in the form of cherry increasingly whereby the buyer could put it into the same parchment processing to keep similarity of parchment quality. The results revealed that quality of cherry and parchment from some areas of RPEAs was not exactly consistent to what the assemblers needed. Also, perspective regarding cherry attributes which affected to coffee quality throughout the supply chain from farmers, traders and processors was consistent while this for parchment attributes was rather limited.

Recommendations for extension strategies could be concluded that the HRDI should encourage the farmers to perform collective parchment processing as a group of farmers to keep consistency of parchment quality. In addition, HRDI should promote coffee from RPEAs based on its story from each area and should keep extension to the farmers regarding to the correct parchment processing procedure and its consequences to coffee quality. Furthermore, membership system should be adopted in order to maintain production and marketing including marketing cooperation especially with the Royal Project Foundation as a channel of Arabica supply from RPEAs should be performed.